

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar

Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8)

Famna – Riksorganisationen för idéburen välfärd, Forum – Idéburna organisationer med social inriktning, Giva Sverige, Arbetsgivarföreningen KFO och Arbetsgivarförbundet IDEA är glada att kunna lämna ett gemensamt remissvar.

Famna är riksorganisationen för idéburen välfärd. Vi har för närvarande 96 medlemmar från Skåne i söder till Västerbotten i norr. Nationellt är några av våra största medlemmar Ersta diakoni, Stockholms Sjukhem, Bräcke diakoni, Stockholms Stadsmission, Stiftelsen Stora Sköndal, Röda Korset och Rädda Barnen. Därutöver har vi många andra välkända medlemmar och välrenommerade aktörer som länge erbjudit medborgare och medmänniskor sociala tjänster, kvalificerad vård och individuell omsorg utan vinstsyfte.

Forum idéburna organisationer med social inriktning har 38 medlemsorganisationer, dessa har i sin tur några tusen lokalföreningar. Forum arbetar för civilsamhällets möjligheter att verka och ofta med frågeställningar som rör demokrati, välfärd och organisering. Forum arbetar för att civilsamhällets utrymme ska vara stort och gynnsamt att verka i. Bland Forums medlemmar finns kvinnojourer och tjejjourer, Sveriges Stadsmissioner, Röda Korset, Rädda Barnen m.fl.

Arbetsgivarförbundet IDEA och Arbetsgivarföreningen KFO företräder tillsammans 5 600 medlemsorganisationer som gemensamt har cirka 150 000 anställda. Medlemmarna är i huvudsak kooperativa och värderingsstyrda företag, organisationer inom idéburen välfärd samt civilsamhällesorganisationer.

Giva Sverige är en branschförening som arbetar för tryggt givande. Våra drygt 160 medlemmar representerar en bredd av ideella organisationer med olika ändamål, av olika storlek och på olika platser i landet. Gemensamt är viljan att

Famna – Riksorganisationen för idéburen välfärd

Postadress:
Box 16355

E-post:
info@famna.org

Telefon:
08-546 949 30

Hemsida:
www.famna.org

Besöksadress:
Klara Södra Kyrkogata 1

bidra till en bättre värld och tillsammans samlade de in 9,1 miljarder kronor (2019) från allmänheten, företag och organisationer.

Våra medlemmar bidrar dagligen till att utveckla välfärden i bred mening. Våra medlemsorganisationer säkerställer att människor görs delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen såväl som samhället i stort. Det handlar om brukar- och patientföreningar, föräldrakooperativ, integrationsinitiativ och idéburen äldreomsorg och långt mer därtill.

Vi har tagit del av det rubricerande betänkandet och har valt att avgränsa remissvaret till de förslag och bedömningar som närmst berör våra medlemmar. De delar där vi bedömer att medlemmar inte påverkas direkt, avstår vi att kommentera.

Allmänt om uppdraget

Kommunutredningen har bland annat fått i uppdrag att lägga fram förslag på åtgärder för att kunna stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter och klara välfärdsuppdraget. I utredningens 18:e kapitel behandlas civilsamhället och social innovation samt idéburet offentligt partnerskap, IOP. Vi vill framföra kommentarer på kapitlet som omfattar civilsamhällets roll.

Våra ställningstaganden

20.5.1 Utredningens bedömning Regeringen tar initiativ till att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) får i uppdrag att

- i samverkan med statliga myndigheter som på nationell nivå utövar tillsyn, utveckla statistik som mäter kvaliteten i kommunernas verksamheter, och
- verka för att statliga myndigheter som på nationell nivå utövar tillsyn redovisar statistik på kommun- och kommunkategorinivå.

Synpunkter

Vi tillstyrker förslaget om att RKA utvecklar statistik som möter kvaliteten i kommunernas verksamheter men vill understryka vikten av att kvalitetsjämförelser inte endast ska göras i verksamheter som bedrivs i kommunal egenregi, utan även upphandlade eller avtalade verksamheter som bedrivs av idéburna och/eller privat/kommersiella aktörer bör inkluderas. Vi vill understryka samhällsnyttan med att dela upp all offentlig statistik om välfärd i tre sektorer; utöver de offentligt drivna, separat information och data om idéburna aktörerna och om privata vinstdrivande aktörerna, och att inte klumpa ihop dessa i en och samma kategori. För en användbar definition av vilka aktörer som är idéburna, se SOU 2019:56 Idéburen välfärd, kap 5.

Kapitel 18.3 Civilsamhällets roll och social innovation

Utredningen ställer frågan vilken roll civilsamhällets organisationer skulle kunna spela för att stärka kommunernas kapacitet i framtiden och framhåller att det handlar om att utveckla former för samverkan mellan kommuner och civilsamhällets organisationer som är möjliga för kommunerna och som garanterar långsiktighet i verksamheterna. Vi välkomnar att utredningen inkluderat ett avsnitt om civilsamhällets roll.

Våra kommentarer

Vi ställer oss frågande till utredningens antagande om att det finns en osäkerhet om långsiktigheten när det gäller samarbetet mellan kommuner och civilsamhällets organisationer. Många av de idéburna aktörerna har varit med och byggt upp det som i dag utgör det moderna svenska välfärdssamhället. Innovation och nytänkande är starka drivkrafter bakom idéburna verksamheter och flera av våra medlemmar, som till exempel Svenska kyrkan, Stockholms sjukhem, Ersta diakoni och Stadsmissionerna, har under århundraden erbjudit medborgare och medmänniskor utbildning, sociala tjänster, kvalificerad vård och individuell omsorg. Famnas äldsta medlem, Stiftelsen Danvikshem, grundades och har bedrivit verksamhet sedan 1500-talet. Att sektorn generellt skulle präglas av kortsiktighet är en missuppfattning.

I takt med att välfärden konkurrensutsatts har flera idéburna aktörer haft en viktig roll som ett tredje alternativ jämte offentlig och privat/kommersiell sektor. Med ovan sagt vill vi understryka att långsiktighet tillsammans med innovation som utgår från de enskilda medborgarnas behov, utgör själva fundamentet för den idéburna sektorn. I ett vidare perspektiv utgör dessutom hela det svenska civilsamhället en oersättlig del av den svenska demokratin.

Vi anser att civilsamhället kan och bör utgöra en större del av den kommunala välfärdsverksamheten även i framtiden.

18.3.3 Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Utredningen uttrycker att frågeställningen om huruvida samverkan genom IOP måste upphandlas enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) är viktig. Vidare skriver utredningen att en bedömning måste göras om huruvida IOP som samverkansform kan anses vara en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse som är undantagen från EU:s direktiv om upphandling och att det i dag finns olika uppfattningar om detta. Vidare lyfts kommunernas och regionernas säkerställande av att IOP inte utgör ett otillåtet statsstöd som problematiskt.

Våra kommentarer

Vi delar inte utredningens bedömning. Frågan är noggrant utredd och besvarad i SOU 2019:56 Idéburen välfärd. Med dess betänkande följer därtill en särskild vägledning med syftet att underlätta för upphandlande kommuner och regioner när det gäller just de frågor som problematiserats ovan ("Idéburet offentligt partnerskap – Vägledning. Stödmaterial till betänkande av utredningen om idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56").

Vidare anser vi att i kommunutredningen i sin beskrivning av de olika uppfattningarna som finns kring huruvida ett IOP är en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse eller inte, har missat den senaste utvecklingen på området, bl.a. genom att enbart hänvisa till EU-direktivet om offentlig upphandling samt Förvaltningsrättens i Göteborg dom i mål 7530-17 (Alingsås-målet). Det finns nu ny praxis från EU-domstolen (mål *Dóvera C-262/18 P*) som också borde beaktas och som Famna och Forum, liksom KFO och IDEA, har lyft i sitt gemensamma remissvar till SOU 2019:56.

Kommittéförordningen

Enligt kommittéförordningen (1998:1474) ska konsekvenser av en utredningsförslag i ett betänkande analyseras och kostnader identifieras samt beräknas. Detta är stadgat i § 14 och lyder som följer: *Om förslagen i ett betänkande påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, regioner, företag eller andra enskilda, ska en beräkning av dessa konsekvenser redovisas i betänkandet. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt, ska dessa redovisas.*

Vi anser att den idéburna sektorn utelämnats i analysen och att det inte har utretts vad för konsekvenser förslagen får på idéburna organisationer.

Ulrika Stuart Hamilton, Generalsekreterare, Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd

Patrik Schröder, Ordförande, Forum idéburna organisationer med social inriktning

Petter Skogar, Förbundsdirektör, Arbetsgivarföreningen KFO

Tobias Nilsson, Förbundsdirektör, Arbetsgivarförbundet IDEA

Charlotte Rydh, Generalsekreterare, Giva Sverige